

ZAŠTITA OD ZRAČENJA

Svaki stanovnik Zemlje izložen je ionizirajućem zračenju, od prirodnih i umjetnih izvora ionizirajućeg zračenja. Prirodno ionizirajuće zračenje čine zračenje radioaktivnih elemenata iz tla i svemira. Umjetni izvori ionizirajućeg zračenja koriste se ponajviše u medicini, industriji i istraživačkoj djelatnosti. Radioaktivni materijal može doći u okoliš iz nuklearnih elektrana i iz drugih postrojenja i ustanova koje koriste radioaktivne tvari.

U našoj zemlji ne postoje nuklearne elektrane, dok u susjednim zemljama postoje dvije, i to vrlo blizu. NE Krško u Sloveniji nalazi se na svega 10,5 km, a NE Pakš u Republici Mađarskoj 70,1 km od državne granice. Nuklearne elektrane su projektirane kako bi bile sigurne za okoliš, a postupanje s radioaktivnim tvarima regulirano je propisima i pod strogim nadzorom nadležnih institucija. Ipak, postoji mogućnost da se dogodi incident koji bi mogao rezultirati ispuštanjem radioaktivnog materijala u okoliš.

U slučaju nesreće u kojoj je ispušten radioaktivni materijal u okoliš javnost će promptno informirati nadležne institucije preko sredstava javnog informiranja, a građani će dobiti upute kako da se učinkovito zaštite. Neke od mogućih mjera zaštite koje će se provesti u tom slučaju, ovisno o intenzitetu zračenja, jesu zaklanjanje, odnosno upućivanje stanovništva da se skloni u zatvorene prostore, i jodna profilaksa, odnosno zasićenje štitne žlijezde stabilnim jodom kako bi se spriječio unos radioaktivnog joda te evakuacija stanovništva, odnosno hitno preseljenje iz ugroženog područja.

Što je ionizirajuće zračenje?

Ionizirajuće zračenje je elektromagnetsko i čestično zračenje čijim prolazom u tvari izravno ili neizravno nastaju parovi pozitivno i negativno električki nabijenih čestica - iona. Zračenje je nevidljivo, bez okusa i mirisa. Čovjek svojim osjetilima ne može detektirati zračenje. U slučaju nesreće U slučaju radiološke nesreće nadležne službe identificirat će izloženo područje te odrediti zaštitne mjere za stanovništvo koje se nalazi u ugroženom području.

Za vrijeme krizne situacije nadležne institucije redovito će obavještavati javnost o trenutnom statusu. Također će građani dobiti upute što mogu poduzeti za zaštitu svoje obitelji i imovine. Što trebate znati kako biste bili spremni za radiološku nesreću? Ako dođe do radiološke nesreće u području na kojem živite, važno je ne konzumirati vodu iz otvorenih izvora i mlijeko porijeklom iz ugroženog područja dok nadležne institucije ne daju odobrenje. Svježe prehrambene proizvode porijeklom iz ugroženog područja treba konzumirati prema uputama nadležnih institucija.

Mjere zaštite i spašavanja

Mjere se dijele na preventivne (educiranje stanovništva) hitne (zaklanjanje, evakuacija, jodna profilaksa, osobna dekontaminacija, kontrola hrane, kontrola vode za piće, medicinsko zbrinjavanje stanovništva i druge) i dugoročne (privremeno i trajno preseljenje stanovništva iz ugroženog područja, kontrola prekograničnog prometa ljudi i robe, različite zaštitne mjere u poljoprivredi, dekontaminacija i druge mjere zaštite okoliša).

Provedba hitnih mjera u nadležnosti je Državne uprave za zaštitu i spašavanje, sanitarne inspekcije ministarstva nadležnog za zdravstvo, Kriznog stožera Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi i drugih nadležnih tijela državne uprave i jedinica lokalne i područne samouprave. Provedba dugoročnih mjera zaštite i spašavanja u nadležnosti je Državne uprave za zaštitu i spašavanje, Carinske uprave i drugih nadležnih tijela državne uprave i jedinica lokalne i područne samouprave.

Zaklanjanje

Ako je proglašeno zaklanjanje, odnosno zadržavanje stanovništva u zatvorenim prostorima, ti prostori mogu biti stanovi i prostorije u stambenim zgradama i obiteljskim kućama, podrumski prostori ili pak skloništa koja su posebno projektirana u tu svrhu.

Zaklanjanje u vlastitom stanu ili kući:

- Zatvorite sva vrata i prozore
- Postavite vlažne ručnike na otvore i ispod vrata.
- Uključite radio kako biste imali najnovije informacije.
- Ne prozračujte i ne napuštajte prostor u kojem ste se zaštitili dok ne dobijete informaciju da je opasnost prošla.
- Ne konzumirajte vodu i mlijeko porijeklom iz ugroženog područja.
- Svježe prehrambene proizvode porijeklom iz ugroženog područja konzumirajte prema uputama nadležnih institucija.
- Ostanite u zaštićenim prostorijama dok ne dobijete upute da je sigurno napustiti ih.
- Sklonite se u prostoriju koja ima najmanje prozora i vrata.
- Isključite sve ventilacijske sustave (grijanje ili klima uređaje).
- Ako ste bili na otvorenome kad je došlo do radiološkog incidenta i smatrate da ste bili izloženi radioaktivnom materijalu, čim prije se sklonite u zatvoren prostor, svucite svu odjeću te je ostavite u plastičnu vreću koju morate dobro zatvoriti. Ako postoji mogućnost, otuširajte se toplom vodom i operite se sapunom. Kad izađete iz kontaminiranog područja, obavijestite medicinsko osoblje da ste možda bili izloženi radiološkom materijalu. Također predajte im vrećicu s kontaminiranom odjećom.
- Ostanite mirni te pažljivo slušajte nove upute i informacije nadležnih službi.

Evakuacija

Među mogućim mjerama koje se poduzimaju u slučaju ispuštanja radioaktivnog materijala u okoliš jest i evakuacija stanovništva iz ugroženog područja. Evakuaciju proglašava gradonačelnik. U slučaju da dobijete upute za evakuaciju, učinite to odmah te pratite upute o pravcima i putevima evakuacije. Nemojte se kretati bez cilja, uvijek morate znati kamo idete i kako ćete tamo doći.

Jodna profilaksa

Jodna profilaksa ili profilaksa štitnjače dodatna je moguća mjera zaštite sa svrhom zasićenja štitnjače stabilnim jodom, čime se sprečava taloženje radioaktivnog joda. Zaštita, ako je proglašena, provodi se jednostavno, i to konzumiranjem propisane količine tableta stabilnog joda.